

у статтях Криворучко Т.В. Матеріал для курсових, дипломних, магістерських, дисертаційних робіт тут збирали студенти (Черниш Т.), магістранти (Сотуга О.) та аспіранти (Криворучко Т.В.) кафедри екології та охорони довкілля ПДПУ.

Протягом останніх 5 років рідкісні степові рослини досліджують учні Кочубеївської ЗОШ під керівництвом учителя історії і географії Одаренка С.В. Ними виявлено нові місцезростання таких видів як гоніолімон татарський (найчисельніша популяція в області), волошки східної, горлиці весняного, шавлії ефіопської, сону чорніючого та ін. Протягом 2006–2007 р. ученицею 11 класу Кочубеївської ЗОШ Петренко Л.В. виконана наукова робота про стан популяцій рідкісних степових рослин із околиць с. Кочубеївка, яка була представлена до захисту у Малій Академії наук. Досліджені степові ділянки („Грушеві могили” та схили в окол. с. Кочубеївка) запропоновані для створення ботанічної пам'ятки природи.

Слід зазначити, що степова флора і рослинність Чутівщини характеризується високими показниками різноманіття і унікальності, тому потребує дотримання заповідного режиму на існуючих заповідних територіях та створення нових заповідних об'єктів у місцях зростання рідкісних видів рослин.

Література

1. Андрієнко Т.Л., Байрак О.М., Залудяк М.І. та ін. Заповідна краса Полтавщини. — Полтава, ІВА, 1996: Астрей. 1–184.
2. Байрак О.М., Стецюк Н.О. Атлас рідкісних і зникаючих рослин Полтавщини. — Полтава, Верстка, 2005. — 248 с.
3. Байрак О.М., Криворучко Т.В., Слюсар М.В. Природно-заповідний фонд Чутівського краю. — Полтава: Верстка, 2005. — 8 с.

ВИДОВИЙ СКЛАД ТА ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ШАПКОВИХ ГРИБІВ ЛИСТЯНОГО ЛІСУ РОЗСОШАНСЬКОГО ЛІСНИЦТВА (ПОЛТАВСЬКИЙ РАЙОН)

Беседіна І.С., Гудзенко Ю.Ю.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

В основу статті лягли матеріали, отримані нами в ході досліджень видового складу шапкових грибів у листяному лісі Розсошанського лісництва в осінній період 2006 р.

Розсошанський ліс знаходиться в південно-східній частині від міста Полтава, загальна площа 15,5 га. Це типова ділянка широколистяного кленово-липово-дубового лісу, що знаходиться на правому березі р. Ворскли. Наші дослідження проводилися у північно-східній частині лісу, на схилах яру де дуби складають 50% від загальної кількості деревної рослинності, з віком 50–60 років. Клен та липа складають приблизно по 20%, а решту 10% — ясеня, тополі, осики та верби. Досліджена ділянка має багато повалених, сухих дерев, пеньків та товстий шар опадів.

За результатами проведених мікологічних досліджень виявлено 53 види шапкових грибів, що належать до 28 родів 11 родин 4 порядків

класу Basidiomycetes. Найбільшим за об'ємом є порядок Agaricales (21 вид). Порядок Tricholomatales займає друге місце за кількістю видів (16 видів). Найкраще серед родин представлені Tricholomataceae Roze ex Over. (13 видів), Russulaceae Roze (7 видів), Coprinaceae Roze ex Over. та Pleurotaceae (по 6 видів). Решта сім родин включають 4–2 види. Серед родів найчисельнішими виявилися Coprinus (Pers.) S.F.Gray (5 видів), Agaricus L. ex Fr. та Boletus Dill. (по 4 види).

Дослідження показали, що в обстеженій ділянці лісу є умови (на-явність різноманітних субстратів) для зростання шапкових грибів, що належать до всіх основних екологічних груп грибів.

Гриби сапрофіти є домінуючою екологічною групою (38 видів, 72%) серед шапкових грибів на досліджуваній території. Серед них: функцію ксилотрофів (18 видів) у лісі виконують гриби переважно з родів: — *Mycena* (Pers.: Fr.) S.F.Gray, *Pholiota* Kumm, *Coprinus* (Pers.) S.F.Gray, *Hypholoma* (Fr.) Kumm. em Kuhn. та *Pluteus* Fr. (по 2 види). Роль гумусових сапрофітів (11 видів) виконують гриби, серед яких домінують види з родів — *Agaricus* (4 вида), *Coprinus* (3 види), *Marasmius* Fr. та *Lepiota* (Pers.) S.F.Gray em. Pat. (по 2 види), а роль підстилкових сапрофітів (2 вида) гриби з родів — *Marasmius* та *Mycena*.

Завдяки різноманітності порід дерев на дослідженій ділянці лісу, де домінує основна мікоризоутворююча порода — дуб звичайний, нами виявлено 14 видів мікоризоутворюючих шапкових грибів, що становить 26% від загальної виявленої кількості. Ця екологічна група переважно представлена видами з родів: *Russula* (4 види), *Boletus* та *Lactarius* DC. ex S.F.Gray (по 3 види), *Amanita* Pers. ex Hook. (2 види).

Серед грибів-паразитів у невеликій кількості виявлений тільки один вид — *Armillariella mellea* (Fr.) Karst., що паразитують в даному лісі на корині вільхи.

У результаті проведених досліджень було з'ясовано, що половина виявлених видів є їстівними (23 види — їстівні, 4 — умовно їстівні). Представлені вони малою кількістю плодових тіл і тому для місцевого населення значення не мають. Але отруйні види (6), навпаки масово з'являються поруч з їстівними. Це становить певну небезпеку для людей, що часто відвідують цю ділянку лісу з метою відпочинку. В першу чергу, це стосується *Agaricus xanthodermus* Gen., що зростає поруч з їстівними видами *Agaricus* та *Hypholoma fasciculaare* (Fr.) Kumm, *H.carpnoides* (Fr. ex Fr.) Kumm., які необізнана людина може сплутати з *Armillariella mellea*. Найнебезпечнішим із всіх шапкових грибів даного лісу є смертельно отруйний вид — *Amanita phalloides* (Vaill.) Secr. Під час наших досліджень було виявлено тільки два плодових тіла цього виду, але в інший час ситуація може бути іншою. Крім блідої поганки масово зустрічаються ще два види з роду *Amanita*.

Виявлена видова різноманітність шапкових грибів та значна чисельність плодових тіл типових видів грибів, що є представниками основних екологічних груп, засвідчує сформованість досліджуваного біоценозу та його відносну стабільність. Гриби виконують тут свою симбіотичну та деструкційну роль в повному обсязі, що є запорукою здоров'я даного лісу.